

K PRŮZKUMU Z HLEDISKA POTŘEB RVD

V článku chci ukázat na jednu z cest, která vede k zlepšení činnosti průzkumu. Zlepšení si vynucuje mimo jiné neustálý proces zvětšování dostřelu raketového vojska a dělostřelectva a složitost získávání podkladů k efektivnímu zabezpečení palby a úderů. Hlavní pozornost věnuji řešení některých problémů v duchu ustanovení platných řádů a předpisů při současném využívání dosavadní techniky. Na závěr naznačím možný směr rozvoje dělostřeleckého vzdušného průzkumu.

K tomuto závěru vybízí jednak poznatky získané zkoumáním uvedených disproporcí, a jednak opatření zakotvená v předpisu Dě1-6-5 (Vzdušný průzkum a řízení palby raketového vojska a dělostřelectva), vydaném v roce 1972.

Klíčem k řešení prvního problému je zejména důsledné plnění součinnosti. Její zlepšení ukládá rozkaz ministra národní obrany na výcvikový rok 1973—1974.

Především chci poukázat na některé principy, jež umožní pochopit komplex jednotlivých faktorů, které ovlivňují úspěšnou funkci součinnosti.

Základním předpokladem efektivního využití úderů raketového vojska a palby dělostřelectva je včasné získání dostatečného množství hodnotných průzkumných údajů o vhodných nepřátelských objektech.

Průzkumu tedy připadá odpovědný úkol nepřetržitě a systematicky pátrat po nepřátelských cílech, shromažďovat o nich údaje, vyhodnocovat je, určovat stupeň je-

jích nebezpečnosti a popř. navrhnout dobu a nejvhodnější prostředek k jejich zničení.

Přitom rozhodujícím kritériem hodnocení účinnosti průzkumu je včasné dodání přesných a úplných průzkumných údajů k zabezpečení maximálního účinku úderů (palby) v cíli. Toho dosáhneme jedině účelným a důsledným uplatňováním zásad centrálního řízení průzkumu, uvážlivým centrálním sběrem, cílevědomou evidencí a komplexním vyhodnocováním zpráv.

Je třeba zdůraznit, že tyto zásady nejsou ničím novým v pojetí správné činnosti průzkumu. Ovšem neustálé zavádění další techniky přináší i některé změny v jejích náplni. V současné době nemůžeme totiž realizovat úspěšnou řídicí činnost bez potřebných technických znalostí. To však nezabezpečíme zvládnutím jen hlavních takticko-technických údajů. Tím si neosvojíme účelné použití nové techniky.

Šablonovité a mechanické používání norem či takticko-technických dat bez přihlídnutí ke konkrétní situaci a podmínkám, bez znalostí výhodných i nevýhodných vlastností jednotlivých průzkumných prostředků, vede k zužování a zjednodušování problému. Pouhé zakreslení čar či prostorů rozvinutí a možného dosahu či pásma činnosti průzkumných prostředků na plánu průzkumu není a nemůže být smyslem; tím je cíl, kterého máme dosáhnout. A je nasnadě, že úloha

centrálního řízení se přenáší z jednotlivých druhů a stupňů průzkumu až do vševojskových štábů — na příslušného zpravodajského náčelníka, jemuž náleží i komplexní vyhodnocování zpráv.

To vyžaduje zabezpečení centrálního informačního toku. To předpokládá předávat včas cestou nadřazeného štábu na příslušná pracoviště potřebné a přitom co nej přesnější a ne úplnější údaje. Ve štábech raketového vojska a dělostřelectva tuto činnost usměrňují nové předpisy dělostřeleckého průzkumu (Děl-6-3 a Děl-6-4 z roku 1972) „Řádem rozboru zpráv“. Stanoví, za jaký druh zprávy v závislosti na stupni velení vzhledem k jeho vybavení palebnými prostředky (jimiž disponuje) odpovídá ten či onen štáb s konečnou platností, jak co do rozboru, tak i využití zprávy. Takový systém zabezpečuje okamžitou informovanost a včasné zpracování i exploataci zprávy. Nedochází k zbytečnému přetěžování spojovacích kanálů a ve vyšších štábech k přetížení z přemíry informací, jež nelze ani náležitě využít.

Komplexní vyhodnocování zpráv spotřebuje velké úsilí, důslednost a dovednost zvláště ve štábech, které plánují úder. Průzkum totiž musí zabezpečit podklady zejména k volbě epicentra (centra), mohutnosti a doby úderu. To předpokládá znát v první řadě přesnou polohu nepřátelského cíle. V souvislosti s tím nemůžeme tvrdit, že určování polohy (souřadnic cíle — x, y, h) je věcí jen důstojníků dělostřeleckého průzkumu. Je třeba, aby všichni zpravodajští orgány při vyhodnocování zpráv, zvláště jde-li o možný úder, se zabývali uvedeným požadavkem — zejména však stanovením souřadnic, byť by i byly vzhledem k kvalitě zpráv nepřesné. Jinak dochází k ztěžování „doplňkového průzkumu“ a tím i ke zbytečným časovým ztrátám. Mnohdy je to jen proto, že všechny získané podklady nebereme v úvahu. A to ve svých důsledcích může i zmařit požadovanou efektivnost úderu.

Centrální řízení průzkumu a komplexní vyhodnocování zpráv nemůžeme však uskutečnit bez náležité organizace součinnosti, zvláště mezi vševojskovými zpravodajskými a dělostřeleckými průzkumnými orgány. Přitom tu nejde o jednozářový, samoúčelný akt, ale o nepřetržitou, cílevědomou a velmi odpovědnou činnost. Nebude proto na škodu uvést konkrétní její hlavní obsah v jednotlivých údobích operace.

Prvotním požadavkem je, aby náčelník dělostřeleckého průzkumu dostal co nejdříve od příslušného zpravodajského or-

gána vyhodnocené závěry o operační stavě, číslování, posílení, o předpokládaném a zjištěném počtu a rozmístění prostředků jaderného napadení, hlavního uskupení dělostřelectva, tanků a protitankových zbraní a o možném zámyslu protivníka i jeho silných a slabých místech. To však neznamená, aby náčelník dělostřeleckého průzkumu čekal trpně, až dostane potřebné údaje. Musí se jich sám domáhat aktivně a neopomenout si upřesnit i možnou činnost protivníka v průběhu boje (operace). Zejména jde o jeho předpokládané protiúder. Často věnujeme pozornost jen výchozí situaci. Ovšem vzhledem k správnému použití protitankových záloh je třeba znát pravděpodobný čas, směry, prostory rozvinutí i hodnotu protiúderného uskupení, zvláště počet jeho tanků a dále i prostředků jaderného napadení a dělostřelectva, jež je budou zabezpečovat.

Rovněž je třeba vyvodit konkrétní závěry o eventuelní obranné sestavě nepříteli, o její hodnotě obranných pásem, opevněných rajónů, umístění a použití záloh v operační hloubce apod.

Dále v souladu se stanoveným cílem průzkumu je nutné upřesnit a sladit zásadní otázky účelného použití sil a prostředků průzkumu. K splnění tohoto úkolu dochází při plánování průzkumu. Tu je třeba dohodovat zabezpečení hlavních úkolů, stanovit pásma a hloubku (zadní hranici) průzkumu, prostory a směry zvláštní pozornosti, lhůty předkládání průzkumových hlášení a náplň i systém realizace vzájemných informací.

V počátečním období války při přechodu na použití prostředků jaderného napadení je zvlášť důležité předem zplánovat zabezpečení prvního jaderného úderu, které v žádném případě nelze ponechat náhodě a improvizaci. Na základě součinnosti jednání je třeba důsledně stanovit úkoly a s nimi konkrétně i činnost jednotlivých průzkumných sil a prostředků. Při tom je nutné sjednat i přesný způsob předávání zpráv, jenž by umožnil včasné vedení úderů.

Konečně nelze zanedbat i řešení utajení činnosti některých průzkumných prostředků. Zvláště to bude nutné v období příprav operace. Jde hlavně o počet a způsob obsazení pozorovatelů a o zasažení radiolokátorů, eventuálně jiných svojí činností se prozrazujících prostředků.

V průběhu operace musíme na základě součinnosti řešení určit stupeň snížení živé síly a bojové techniky protivníka a upřesnit požadavky na další zprávy např. k zabezpečení přechodu vodních

toků, dobytí velkých měst, obklíčení a zničení protivníka apod.

Daleko náročnější je však součinnost při vyhodnocování a včasné výměně zpráv i řízení „doplňkového průzkumu“, zvláště k zabezpečení jednotlivých úderů.

Je na místě připomenout, že dosažení splnění tohoto úkolu je zkušenostmi ověřené vybudování a využívání přímého telefonického spojení mezi pracovištěm náčelníka dělostřeleckého průzkumu a příslušného zpravodajského orgánu. Takovéto spojení usnadňuje beze ztráty času a zbytečné energie získat potřebné údaje.

Je na místě připomenout, že dosažení správné funkce součinnosti vyžaduje, aby byla oboustranná. To předpokládá, aby zainteresovaní orgánové znali a dovedli pochopit principy plnění společných úkolů. Přitom je třeba stále mít na paměti, že posláním dělostřeleckého průzkumu není jen zjišťovat včas přesnou polohu nepřátelských objektů, ale podílet se aktivně na vedení palby. Jsou to i její potřeby a zejména potřeby úderů, jež určují stupeň centralizace řízení průzkumu, požadavky na jeho kompletnost, na sběr, vyhodnocování zpráv a ve svých důsledcích i na stupeň zpravodajské odpovědnosti. V souvislosti s tím nemůžeme tvrdit, že palba a především úder bude jen problémem palébního systému raketového vojska a dělostřelectva. V procesu jejich přípravy se na něm podílí více složek, zvláště však zpravodajská, letecká, operační a vševojsková. A každá z nich musí nést svůj díl odpovědnosti.

Dalším uzlovým problémem k zlepšení stavu průzkumu a k postupné likvidaci stále se rozvírajícího rozporu mezi možnostmi palby a průzkumu je bezpodmínečně nutné dále kvantitativně a kvalitativně posilovat činnost vzdušného průzkumu.

Realizace tohoto požadavku představuje i pro budoucnost jedno z rozhodujících opatření k zabezpečení účinné palby dělostřelectva.

Při tom v důsledku toho, že letadlo řízené člověkem ve srovnání s bezpilotními prostředky zůstane asi ještě dlouho autonomnějším, pružnějším a mobilnějším zařízením, orientuje se současné zabezpečení úderů raketového vojska na přímý a kontrolní průzkum průzkumného letectva.

Naproti tomu bude výhodné z hlediska zabezpečení palby dělostřelectva (ve smyslu ustanovení předpisu Děl-6-5) řešit tento problém v budoucnu na bázi vojskového letectva.

V současné době k tomuto účelu (k průzkumu a řízení palby) vyčleňujeme z divizních a armádních letek vzlety vrtulníků typu Mi-1. Při tom systém tohoto zabezpečení se opírá v podstatě o činnost osádky tj. pilota a pozorovatele. Toho představuje řádový důstojník dělostřelectva, který v rámci daných možností má základní znalosti k plnění tohoto úkolu. Vybírá se případ od případu z počtu příslušné jednotky (nebo z dělostřeleckého štábu).

I když tento způsob podle vyhodnocených zkušeností nedává vzhledem k omezeným možnostem přípravy osádek plné záruky důsledného splnění spolupráce za jakýchkoli podmínek, přesto se ukazuje, že i za dané situace jsme nevyčerпали všechny formy její realizace do všech důsledků. Konkrétně jde o vedení průzkumu v noci s využitím dosavadních prostředků. V souvislosti s tím může však vyvstát otázka, zda je to i z hlediska ustanovení předpisu možné? Odpověď je jednoznačná.

Předpis Děl-2-1 „Pravidla střelby pozemního dělostřelectva“ uvádí ve stati pojednávající o střelbě v noci, že není-li cíl pozorován z pozemní pozorovatelné, můžeme se (nejsou-li k dispozici jiné vhodné prostředky dělostřeleckého průzkumu) zastřílet i pomocí vrtulníku. Obdobně v předpise Děl-2/3-1 v kapitole o řízení palby v noci se konstatuje, že — při protínání a zjišťování souřadnic cílů v noci jsou nejspolehlivější a neefektivnější (kromě radiolokátorů a zvukoměrnických prostředků) průzkumné letouny a vrtulníky. Je tomu tak proto, že optické prostředky i s dobrými pozorovacími vlastnostmi (zvětšení a světelnost) umožňují i při výhodném osvětlení terénu pozorovat a zabezpečovat zastřílení jen na dálku do 3 km. Nad tuto vzdálenost můžeme pozorovat toliko předměty se značně svislými obrysy (rozměry), jež se rýsují ostře na pozadí.

Porovnáme-li tuto dálku s maximálním dostřelem dělostřelectva, jasně nám vyplyne, jak málo účinný je tento druh průzkumu (nehledě na jeho omezené možnosti s přihlédnutím k členitosti a pokrytosti terénu).

Vzhledem k významu boje v noci i možnosti využití vrtulníků k zabezpečení dělostřelecké palby pokusím se nastínit způsob, který je proveditelný i proto, že bylo povoleno vrtulníkům spolupracujícím s dělostřelectvem plnit v případě potřeby úkoly i za letu nad sestavou protivníka až do hloubky 20 km od čáry do-tyku.

Především chci uvést, že dělostřelecká palba s použitím vrtulníků v noci je vázána na několik faktorů. Prvním z nich je osvětlení v prostoru cíle. Může to být — v rámci vybavenosti dělostřelectva — osvětlovací raketa na dálku do 5000 m, nebo osvětlovací granát ráže 122 mm na dálku střelby 1300 až 11 300 m. Jestliže odečteme v uvedených případech vzdálenosti palebného postavení osvětlovacích prostředků, ukazuje se, že nejvýhodnějším bude využití jednotky (čtyři nebo baterie) 122 mm houfnic, jež dovoluje ve spolupráci s vrtulníkem střelbu na hloubku do 8000 m za přední okraj.

Dále použití vrtulníku bude závislé na příznivých povětrnostních podmínkách — na oblačnosti, spodní základně mraků, dohlednosti, směru a síle větru; dále na vyčíslenosti a přípravě osádky, na ráži a počtu děl, druhu použitých osvětlovacích prostředků a na roční době i charakteru noci.

Nemám v úmyslu rozvádět do podrobnosti podmínky uvedených faktorů, poněvadž se týkají ryze technické stránky. Proto poukážu jen na hlavní problémy spojené s úspěšným splněním úkolu, jež obohaceny o další možná opatření mohou přispět i k eventuálnímu zabezpečení jiných, zejména průzkumných činností.

Při střelbě na cíl budeme používat ráže 122 mm, aby je mohl pozorovatel z vrtulníku vidět. Kromě toho bude výhodné při dopadu střel na mokrou půdu a porostlý terén začlenit do každé salvy jeden dýmový granát, jenž usnadní pozorovateli určit lépe místo dopadu. V takovém případě při výbuchu dýmové střely, v závislosti na jejím druhu (plnění) se vytvoří na dobu 3—5 vteřin jasný plamen či sloupec jisker, provázený dále hořící dýmotvornou směsí či oblakem světlého dýmu. To umožní výbuch lépe pozorovat (což nezabere bezpečně krátkodobý záblesk výbuchu tříštivotrhavého či tříštivého granátu).

Dále vzhledem k omezeným navigačním možnostem vrtulníku bude vhodné, aby v případě potřeby spolupracující dělostřelectvo vytvořilo určité předem domluvené „světelné orientační body“, nepozorovatelné ze strany protivníka. Takové body přispějí k navedení osádky vrtulníku k letu ve směru na cíl a k odhadnutí správné polohy. Při tom, aby osádka nebyla uvedena eventuálně v omyl jinými světly, sdělíme jí předem, jaké světelné znaky (např. ve formě jednoduchých geometrických obrazců) budou vytvořeny na orientačních bodech.

Posléze při plnění úkolu budeme dbát na přesné časové sladění součinnosti mezi

osvětlovací a palebnou jednotkou i spolupracující osádkou vrtulníku. A jestliže není známa přesná poloha cíle, osvětlí se předem předpokládaný prostor jeho umístění. Toho dosáhneme vystřelením potřebného množství osvětlovacích střel po dobu, jež by zabezpečila upřesnění souřadnic cíle.

Vlastní střelbu je nutné vzhledem k zajištění dobrých pozorovacích podmínek osvětlovat časově tak, aby světlice osvětlovací střely vzplanula dříve, než nastane výbuch granátů.

Pokud jde o střelbu na pohyblivé cíle, třeba je nepřetržitě osvětlovat po celou dobu plnění úkolu.

Konečně počet děl pro osvětlování závisí na velikosti prostoru a na osvětlovacích možnostech jedné střely (osvětlí úsek v průměru 700—1000 m na dobu 30—40 vteřin).

Nezanedbatelným požadavkem úspěšného vedení palby bude i připravenost zdrojů (akumulátorových baterií) rádiových stanic, určených pro spolupráci s vrtulníkem (neboť vlivem denního provozu může navečer dojít k značnému snížení nebo vyčerpání jejich kapacity). A dále vysílač vyžaduje nesrovnatelně většího napětí, nežli přijímač, čili slyšitelnost u osádky pozemní rádiové stanice může být dobrá, ale slyšitelnost pozemní rádiové stanice u spolupracující osádky ne.

Přesto hlavním a prakticky jediným výkonným spojovacím prostředkem mezi štáby raketového vojska a dělostřelectva s jednotkami vzdušného průzkumu (jejich VS) a zvláště se spolupracujícími osádkami ve vzduchu je rádiové spojení. To lze realizovat úspěšně vzhledem k nutnosti plnit bojové úkoly letem v malých a přizemních výškách v důsledku činnosti nepřátelské PVO a vybavení letounů i vrtulníků VKV rádiovými stanicemi využitím retranslačních vrtulníků nebo s určitým zpožděním předáním zprávy při letu nad prostorem VS příslušného štábu raketového vojska a dělostřelectva. Přitom první způsob vyžaduje zplánovat časovou a prostorovou činnost retranslačního vrtulníku tak, aby zajišťovala spojení v požadované době s přihlédnutím k rozmištění spolupracujících štábů. A v druhém případě je účelné zabezpečit vyzkoušení osádek o přesném prostoru umístění a volacích znacích VS příslušných štábů raketového vojska a dělostřelectva, umožňující (osádky) zvolit takovou trať letu, jež poskytne neselehávající slyšitelnost (geometrickou viditelnost) po dobu předávání zpráv (vyloučením vlivu elektromagnetických stínů).

Rovněž je třeba organizovat spolehlivé rádiové spojení mezi štáby raketového vojska a dělostřelectva armády i frontu a průzkumného leteckého pluku k zabezpečení předávání požadavků na vzlety (přímého eventuálně kontrolního vzdušného průzkumu). Ty je nutné uskutečnit zpravidla ihned po upřesnění informace vydané o nepřátelském objektu zpravodajskými orgány. Dále toto spojení zabezpečí předávání zpráv (získaných zejména z výslechu příslušných osádek po přistání) a výsledků vzdušného fotografického průzkumu (který vždy upřesňuje vizuálním průzkumem stanovené souřadnice cíle a v důsledku okamžitého předání může zkvalitnit efektivnost úderu). Takové spojení realizujeme v rádiovém směru výkony KV rádiovými stanicemi (typu R 118), které má jak štáb raketového vojska a dělostřelectva armády a frontu, tak i průzkumného leteckého pluku.

Pamatujeme i na organizaci nepřetržitého spojení v době přemísťování VS. U raketového vojska a dělostřelectva toho dosáhneme tak, že na starém VS ponecháme jednoho styčného důstojníka s přenosnou rádiovou stanicí typu R 809 (má ve výbavě v rádiovém voze) k zabezpečení spojení s osádkou ve vzduchu. Pro spojení s letištěm využijeme KV rádiovou stanicí (R 118) a na nové VS se přesune druhý styčný důstojník s rádiovým vozem, který je osazen jak VKV, tak i KV leteckou rádiovou stanicí k zabezpečení obou druhů spojení.

Pokud jde o výzvu ke startu průzkumného letounu k realizaci přímého průzkumu ve prospěch úderu taktickou raketou, zabezpečuje to příslušné oddělení raketového vojska a dělostřelectva armády. Ovšem naléhavost předání požadavku vyžaduje okamžité spojení. To lze uskutečnit využitím rádiových stanic typu RM 31 M, jež má měřický dělostřelecký oddíl. Tyto stanice slouží zejména k řízení a materiálně technickému zabezpečení topografických a povětrnostních jednotek (měřického dělostřeleckého oddílu).

Jelikož v době vedení operace dochází zpravidla k decentralizaci v řízení obou druhů příprav, můžeme prakticky z celkového počtu stanic přidělit po jedné třem divizím a zbývající ponechat — jednu VS oddílu, druhou fotogrammetrické baterii, jež se rozvíjí u VS spolupracujícího průzkumného letectva (poblíž letiště) a třetí týlu. Vzhledem k umístění VS měřického dělostřeleckého oddílu poblíž VS oddělení raketového vojska a dělostřelectva armád, k němuž buduje linkové spojení, je nanejvýš účelné touto cestou dosáhnout při dobrém anténním

systému rychlého předání či převzetí naléhavých zpráv (na vzdálenost okolo 50 km).

Takto vyřešená organizace spojení je však jednou stránkou věci; druhou třeba vidět v přednostním předávání neodkladných zpráv v případě, že bude více osádek ve vzduchu a budou předávat získané zprávy takřka ve stejné době. Tu bude nejhodnější určitě heslo, kterým se osádka bude domáhat přednostního předání zprávy.

Konečně je nutné, aby uvedené zásady organizace a návrhy na spojení se staly v prvé řadě náplní funkčních povinností příslušných orgánů a k udržení potřebných návyků byly periodicky procvičovány formou speciálních rádiových nácviků za účasti příslušných rádiových stanic i spolupracujících osádek. Přitom by nebyla na škodu i účast zpravodajských orgánů, jež by jim umožnila lépe proniknout do mechaniky celého procesu.

Zaměřil jsem se na problémy, jež jsou proveditelné za současné organizační struktury a technické vybavenosti příslušných štábů a jednotek. Nejde tedy o teoretické názory, jež by postrádaly být i jen částečně omezené materiální zabezpečení. Uskutečnění však mnohdy naráží na neujasněné znalosti a vhodnou aplikaci. Příčinou může být i povrchní připravenost, zejména z hlediska zvládnutí všech potřebných ukazatelů, zvláště možnosti techniků. Řada obtíží pramení i z nevhodného výkladu a prosazování ustanovení našich řádů a předpisů.

Proto musíme využívat každé příležitosti k praktickému ověřování všech teoretických názorů ke zkvalitnění průzkumu. V mírových podmínkách můžeme získat cenné poznatky jen ze cvičení. Proto bude žádoucí je přibližovat co nejvíce skutečnosti. Při tom je třeba přibírat na cvičení maximální počet průzkumných sil a prostředků a jejich činnost zabezpečovat náležitým značkováním (umožní to přiblížit výcvik co nejvíce realitě).

Chci poukázat i na možný rozvoj dělostřeleckého vzdušného průzkumu. Realizace tohoto problému je bezpodmínečná z několika důvodů.

Zavedením bojových vozidel pěchoty, umožňujících střelbu na pozorované cíle, se zvýší význam palby na objekty, jež nelze snadno zjistit pozemními prostředky přímého pozorování. Tento jev ve svých důsledcích bude rozhodujícím kritériem významu dělostřelectva, jež bude i v budoucnu představovat hlavní palebný prostředek k zabezpečení bezprostředního doprovodu pěchoty a tanků, jakož i boje s nepřátelským dělostřelectvem a mino-

metry. Tuto skutečnost potvrzují i nové aspekty „strategie pružné reakce NATO“, která zdůrazňuje zvyšování počtu a významu konvenčních palebných prostředků.

Ovšem k tomu, aby dělostřelectvo mohlo plnit náležitě své úkoly a spolehlivě ničit nepřátelské cíle, musí mít o nich dostatek zpráv. Přitom požadavky kladené na bojovou činnost pozemního dělostřelectva si vynucují zabezpečení vysoce pohyblivou, výkonnou průzkumnou technikou, jež by byla s to kromě průzkumu i řídit (opravovat) palby.

K tomu s přihlédnutím ku svým parametrům se ukazují výhodné moderní prostředky vojenského letectva.

Avšak jejich možnost překonání nepřátelské PVO bude ovlivněna činností zejména lehkých mobilních PLRS s poloautomatickou naváděcí soustavou (např. typu ROLAND) malorázového samohybného protiletadlového dělostřelectva, jehož řízení palby je plně automatizováno a rychle reaguje na vzdušný cíl.

V důsledku toho bude nutné, aby se dělostřelectvo ve svém vlastním zájmu zaměřilo více na umlčování a ničení zvláště těchto nepřátelských prostředků PVO. Činnost příslušného vojenského letectva můžeme usnadnit i volbou vhodné trati a typu letounu či vrtulníku jak z hlediska letových, tak i bojových vlastností.

Přesto však nesporné vysunutí ekvivalentní části průzkumných prostředků do vzduchu vyžaduje organizovat na bázi jednotek vojenského letectva i roje vzdušného průzkumu dělostřelectva. Tímto opatřením dojde k celkovému odstranění vážné bariéry ovlivňující nepříznivě efektivní plnění palebných úkolů.

Na základě analýzy možností pozemních a vzdušných prostředků průzkumu i palebných a s přihlédnutím k počtu zabezpečovaných oddílů bude účelné mít kdykoliv k dispozici na jeden den operace hodnotu vzletů jednoho roje pro dě-

lostřelectvo každého prvosledového vševojskového svazku a taktéž na každou armádní či frontovou dělostřeleckou brigádu.

Letouny či vrtulníky těchto rojů musí vést bojovou činnost i za ztížených povětrnostních podmínek v přifrontovém pásmu do hloubky minimálně 20 km od předního okraje. Měly by mít speciálně připravenou osádku (pilot, kádrový pozorovatel), optický pozorovací přístroj se stabilizovaným zorným polem, panoramatický fotografický přístroj (nejlépe typu POLAROID), poskytovat osádce, zejména pozorovateli dobrý výhled v přední a též v zadní polosiřfé. Kromě letecké rádiové stanice měly by mít i rádiovou stanici stejných parametrů jako zabezpečené palebné jednotky a štáby pozemního dělostřelectva.

V případě, že při dalším rozvoji bude využitelnost bezpilotních letounů vyhovující požadavkům dělostřelecké palby (zejména z hlediska včasného získání a přenosu měřičských podkladů), můžeme se zaměřit i na tyto prostředky a plánovat asi 2–3 odpalovací zařízení s 10–12 bezpilotními letouny v každém roji.

Nakonec chci zdůraznit, že je uměním zvolit v konkrétní situaci takové formy, způsoby i prostředky, jež by zabezpečily splnění stanoveného cíle a úkoly průzkumu. A ty musí v prvé řadě směřovat k tomu, aby zajistily vybojování palebné nadvlády, jež má rozhodující význam pro zdar operace.

Prospělo by i společné věci, aby zpravodajští orgány se více podíleli na akcích dělostřeleckého průzkumu (včetně účasti na taktických cvičeních s bojovou střelbou), těžili z nich pro svoji činnost a pomáhali dělostřeleckým průzkumníkům ze své funkce plnit jejich úkoly, při nichž nesmíme nikdy podceňovat „efekt maličkosti“. Praxe potvrzuje, že malá příčina může mít někdy i velké následky. Dokonalost není maličkostí, ale maličkosti dělají dokonalost!